

TIEDOKAS

**Haluamme opiskella
iltaisin ja päivisin**

112 Kevät 2024

Opistolaisyhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous

torstaina 21.3.2024 klo 18.00 Opistotalossa, Kaskenkatu 5
Kokouksen asialistalla ovat sääntömääräiset asiat, mm. vuoden 2023 toimintakertomuksen ja tilien hyväksyminen.
Voit myös esittää toiveita ja palautetta opistolaisyhdistykselle.
Kahvitarjoilu ennen kokousta klo 17.30.
Jäsenkortti mukaan.
Ellet vielä ole jäsen, voit liittyä ennen kokousta opiston toimistossa.
Tervetuloa!

Turun työväenopiston opiskelijat ry. / Johtokunta

Opistolaisyhdistyksen syyskokouksen valintoja

Opistolaisyhdistyksen syyskokous pidettiin marraskuussa 2023. Café Dominicissa nautittujen kokouskahvien jälkeen siirryttiin opiston luentosaliin. Siellä Finnlinesin myyntipäällikkö Satu Hirvikangas kertoi varustamon uudesta aluksesta, Naantalin ja Kapellskärin välillä liikennöivästä Finnsiriuksesta. Esittely ja näkemämme kuvat laivalta herättivät varmaan monessa meistä matkakuumeen. Esityksen otsikon mukaan Let's get Sirius!

Ilta jatkui opistolaisyhdistyksen sääntömääräisen syyskokouksen merkeissä. Vuoden 2024 toimintasuunnitelma ja talousarvio noudattavat samaa linjaa kuin aiemmatkin. Kokouksessa kuultiin myös johtokunnan toimenpiteistä kaupungin suunnitteleman opistotalon ja sen tontin mahdollisen myynnin johdosta.

Johtokunnassa toimivat vuonna 2024 seuraavat henkilöt:

puheenjohtaja/taloudenhoitaja: Pirjo Haapala

varsinaiset jäsenet: Marjo Heinonen (varapuheenjohtaja), Seija Luoto (sihteeri/jäsenkirjuri), Anneli Aalto (varasihteeri), Liisa Bäckman (emäntä), Reijo Nurmela, Minna Parvela ja Elisa Villa

varajäsenet: Paula Hakala ja Terttu Päärni

Varsinaisena toiminnantarkastajana jatkaa Teppo Rouhiainen ja varalla on Suvi Helenius.

Kokouksessa kerättiin toiveita opiston opinto-ohjelmaan. Toiveet ja terveiset välitettiin opiston rehtorille ja sitä kautta tiimivastaaville.

Opistolaisyhdistyksen kevään ja kesän 2024 toimintaohjelma on saatavilla opistotalossa Kaskenkadulla. Lisäksi se on nähtävillä opiston nettisivuilla.

Mikäli haluat lisätietoja toiminnastamme, ota yhteys Pirjo Haapalaan (sähköposti: [phkirjasto\(at\)gmail.com](mailto:phkirjasto(at)gmail.com) tai tekstiviesti puh. 044 5651167).

Seuraa myös opiston ilmoitustauluja ja ala-aulassa olevaa info-TV:tä. Opiston nettisivuilla on linkki yhdistyksen tietoihin: <https://blog.edu.fi.turku/turuntyo-vaenopisto/opistoinfo/opistolaisyhdistys>

Jäsenyysasioita ja Tiedokas –lehteä varten opistolaisyhdistyksellä on sähköpostiosoitteet:

[tto.jasenasiat\(at\)gmail.com](mailto:tto.jasenasiat(at)gmail.com) ja [tiedokas\(at\)gmail.com](mailto:tiedokas(at)gmail.com)

Seija Luoto

Seija Luoto ja Satu Hirvikangas. Kuva Reijo Nurmela.

TIEDOKAS

Tiedokas 112 Kevät 2024 Sisältö

- 2 Opistolaisyhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous
- 2 Opistolaisyhdistyksen syyskokouksen valintoja, Seija Luoto
- 4 Tack för mina nästan 11 år i huset! Sixten Westerby, rektor för Arbis 1.8.2013- 31.1.2024
- 6 Puheenjohtajan palsta, Pirjo Haapala
- 6 Kiitos, Seija!, Marianne Klemelä
- 8 Kome päivää kolme majakkaa, Pirjo Haapala
- 11 Kaasukelloilua, Ulla Kontio
- 12 Sirpa Maailmalla, Pirjo Haapala
- 15 Opistotalosta löytyi avarat ja viihtyisät tilat lautapelikerholle, Marianne Klemelä
- 16 Veneen pienoismalleja, Markku Luoto
- 18 Itämaisen tanssin lumoissa, Marianne Klemelä
- 19 Opistotalon tulevaisuus uhattuna? Seija Luoto
- 21 Kissa-Kallu, Markku Luoto ja Ulla Oksanen
- 23 Lintu lauloi kukka kukki, Reijo Nurmela

Julkaisija
TURUN TYÖVÄENOPISTON
OPISKELIJAT ry.
TIEDOTUSTOIMIKUNTA

Toimitus:
Markku Luoto (puheenjohtaja)
Seija Luoto (sihteeri)
Reijo Nurmela (toimitussihteeri, taitto)
Pirjo Haapala
Ulla Oksanen (piirtäjä)
Marianne Klemelä

TIEDOKKAAN seuraava numero ilmestyy syys. lokakuussa 2024
Lehteen tarkoitettu aineisto toimitettava toimitukselle 10. syyskuuta mennessä.

Toimituksen osoite:
TURUN TYÖVÄENOPISTON
OPISKELIJAT ry.
TIEDOTUSTOIMIKUNTA
Kaskenkatu 5. 20700 Turku
sähköposti: tiedokas@gmail.com

Työväenopiston Internet-kotisivu:
www.turuntyo-vaenopisto.fi

Painopaikka:
Painotalo Painola T. Nieminen Oy
Piispanristi

Kansikuvassa:

Jonotetaan sateessa,
ilmoittautuminen työväenopiston
kieliryhmiin on menossa
29. elokuuta 1994 Turussa
Kaskenkatu 5.
Kuva Reijo Nurmela

Tack för mina nästan 11 år i huset!

Det har varit en glädje för mig att få jobba som rektor för Arbis sedan 2013. Arbis är den soligaste arbetsplatsen jag har haft under mina ca 40 arbetsår, även om också mina tidigare arbetsplatser har haft sin charm som bl.a. regionchef för Svenska Yle i Åbo, avtalschef på Yle i Böle, arbisrektor och undervisningschef i Pargas och personalchef på Kårkulla samkommun.

På Arbis har jag fått vara med och skapa 22 studieprogram och glatt mig över att vi kunnat attrahera allt fler deltagare. Jag har alltid känt en stor värde för vetskapen om att våra kursdeltagare satsar delar av det mest värdefulla de har på oss d.v.s. sin lediga tid. Min vision har alltid varit att Arbis ska vara en svensk oas i Åbo öppen för alla oavsett språk och bakgrund. Vi ska stå på tre ben d.v.s. att alla som går hos oss ska kunna utveckla sig själva, uppleva en social stabilitet och en finlandssvensk och nordisk kulturell gemenskap.

Fin arbetsgemenskap på Arbis och Työväenopisto

Jag är också tacksam för den arbetsgemenskap jag har fått vara en del av framför allt med dem som under åren har jobbat på Arbis kansli och alla de flera hundra timlärare och föreläsare vi haft i våra rullor. Eftersom Åbo stad har bara två arbetarinstitut – Arbis och Työväenopisto – har också samarbetet och det kollegiala stödet mellan institutens administration varit oerhört viktigt.

Ny rektor 1.2.2024

Jag är också glad över att Arbis får en ny kunnig och energisk rektor då jag blir pensionär 1.2.2024. FM Cecilia Hindersson är Åbobo sedan ca 30 år och känner staden väl. Under drygt 10 år har hon jobbat som rektor för det tvåspråkiga Skärgårdens – Saariston Kombi i Pargas. Före det var hon lärare på S:t

Olofsskolan i Åbo. Jag önskar henne lycka till också på Arbis och hoppas att alla studerande och anställda i huset ska ta emot henne med öppna armar!

Rekordhöst för Arbis

Då jag nu går i pension känns det extra bra att veta att Arbis aldrig förr under sina 115 år har haft så många studerande under en hösttermin som i höstas. Jämfört med förra rekordhösten 2019 inför coronanedstängningen nådde vi ett resultat på +7,7% under hösten. Arbis deltagarantal har vuxit med över det dubbla - med drygt 111% - på drygt 10 år!

Åldersmässigt var gruppen 25-34 år fortfarande Arbis största under 2023 följd av 65-74-åringarna. Det är unikt att ett arbetarinstitut når också så många unga vuxna! Arbis är en mycket internationell samlingsplats med 40 olika modersmål bland deltagarna under 2023. Två tredjedelar hade svenska som modersmål, lite mer än var femte hade finska som modersmål. Som ämnen var det svenskan för invandrare och keramiken som var populärast 2023.

Anmälningstiden till vårens kurser pågår

Vill du delta i vårens kurser och föreläsningar kan du fortgående anmäla dig via www.aboarbis.fi. Många kurser är redan fullsatta, men det lönar sig alltid att anmäla sig på väntelistan. Anmälningssituationen lever hela tiden. Den sista kursen slutar strax före midsommar.

Jag ser fram emot en fin vårtermin både för Arbis och Työväenopisto och säger kort och gott – tack för mina nästan 11 år i huset!

Sixten Westerby, rektor för Arbis 1.8.2013-31.1.2024

Arbiksen rektori kiittää kuluneista lähes 11 vuodesta

Arbiksen rektori Sixten Westerby siirtyy eläkkeelle 1.2.2024. Uusi rektori on FM Cecilia Hindersson, joka on toiminut runsaat 10 v. rehtorina Paraisilla Skärgårdens – Saariston Kombissa.

Westerby on johtanut Arbista lähes 11 v. syksystä 2013. Aiemmin hän toimi sekä Svenska Ylen Turun aluepäällikkönä että Pasilassa sopimuspäällikkönä Ylellä. Hän on aiemminkin ollut työväenopiston rehtori Paraisilla, sekä henkilöstöpäällikkö Kärkullan kuntayhtymässä.

Mutta Arbis on Westerbyn mukaan aurinkoisin hänen työpaikoistaan. Keidas, jossa kaikki voivat kehittyä, tuntee sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja

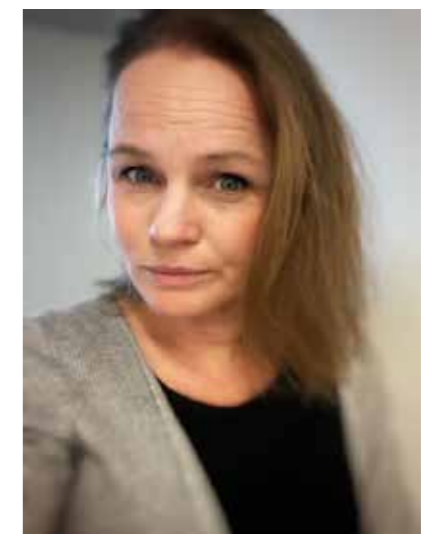
kulttuurillisesti suomenruotsalaista ja pohjoismaista yhteenkuuluvuutta riippumatta äidinkielestä ja taustasta.

Westerby on erityisen iloinen voidessaan jättää Arbiksen syksyn 2023 jälkeen, koska juuri se oli menestyksekkäin syyslukukausi 115 vuoden historiassa.

Westerby on myös kiitollinen hyvästä yhteistyöstä Arbiksen ja Työväenopiston välillä. Hän toivottaa sekä Arbikselle että Työväenopistolle parhainta onnea tulevaisuudessakin ja kiittää lähes 11 vuodestaan talossa.

Sixten Westerby
Arbiksen rektori 1.8.2013- 31.1.2024

Cecilia Hindersson
Arbiksen rektori 1.2.2024 lähtien

Puheenjohtajan palsta

Tänne on niin ihana tulla, sillä täällä tuoksuu sivistys, sanoi tuttavani opiston kahvilassa. Totta, ihmisten kulkiessa ala-aulassa kauniiden kädentaidon töiden lomassa, matkalla kuka millekin tunnille, on ilmassa uuden oppimisen iloa. Oppiminen, sivistys ja hyvinvointi kulkevat käsikädessä.

Vuonna 1964 avattu opistotalomme kukoistaa. Jokainen rehtori on muuttanut talon toimintaa, ja nykyinen rehtori Sanna Orusmaa on luotsannut opistoa kymmenisen vuotta. Joustavasti, taidokkaasti ja tarmokkaasti. Kaikki on hyvin.

Kuka olisi voinut aavistaa, että oma kaupunkimme on hiljaisuudessa suunnitellut opintojemme uudelleen järjestelyä. Järjestely lakkauttaisi päiväopetuksen ja hajaannuttaisi iltaopetuksen eri kouluihin ympäri Turku – kai. Eli kaikille mahdollinen opinpolku kävisi mahdolliseksi. Suomen väestö ikääntyy ja vanhemmat kaipaavat toimintaa päivisin. Jopa kulttuuritarjoajatkin ovat sen oivaltaneet: päivätapahtumat saavat ihmiset liikkeelle.

Tätä kirjoittaessani on vuosi 2024 juuri alkanut. Toivottavasti pian kuulemme kaupungin suunnitelmista lisää. Tietysti olisi parasta kuulla asiasta asianomaisilta, mutta on onni, että meillä on luotettava media, jonka välityksellä saimme tietoa. Luonnollisesti se, että kun kaikille kuuluvaa vapaansivistystyön pistettä uhataan, sai yhdistyksemme reagoimaan. Julkaisimme adressit.com nettisivustolla ”Säilyttäkää opistotalo työväenopistoilla – Bevara institutshuset för Arbetarinstituten” adressin. Viikossa nimiä, ja ennen kaikkea suurenmoisia mielipiteitä, kertyi yli 2000. Emme siis yhdistyksenä ole huolestuneita yksin, vaan tuki on saatu teiltä kaikilta työväenopistoatteen tukijoilta. Kiitos tuesta. On ollut ihana saada tukea tekstein ja sanoin avunhuudossamme kohti kaupungin päättäjiä. Pidämme tärkeänä, että Kaskenkatu 5 opistotalo, kuin myös opetus siellä, säilyy entisellään.

Pirjo Haapala

Kiitos, Seija!

Seija koiransa Tinjan kanssa.
Kuva Riitta Vuorte.

Seija Aho, koska aloitit työväenopiston palveluksessa?

Aloitin elokuussa 1984. Tulin silloin apulaiskanslistin sijaiseksi enkä olisi ikinä uskonut, että pesti jää muutamaa kuukautta pidemmäksi. Vakinaisen viran sain vuonna 1986.

Miten työsi opistosihteerinä on muuttunut näiden vuosien aikana, vai onko?

Perustehtävä on ollut alusta asti sama: opiskelijoiden palveleminen. Se, miten sitä tehdään, on tietysti muuttunut paljon tietotekniikan kehityksen myötä. Nykyiset tietokannat mahdollistavat paljon systemaattisemman tiedonkeruun kuin ennen, ja esim. kurssimaksujen maksaminen on muuttunut aivan

toisenlaiseksi kuin mitä se oli vielä 2000-luvun alussa. Asiakaspalvelu on siirtynyt suureksi osaksi verkossa tapahtuvaksi. Myös tunti- ja opiskelijamäärien tilastointi on paljon kattavampaa tänä päivänä. Näitä tilastoja käytetään toiminnan suunnittelun ja rahoituksen pohjana.

Miten itse opiston toiminta on muuttunut?

Toiminta on jatkuvassa muutostilassa. Opisto on vuosien kuluessa osoittanut nopean reagointikykyä yhteiskunnan muutoksiin. Kurssitarjonta on pysynyt ja pysyy ajan hermolla kiittävästi. Opin lisäksi opistolta ehkä haetaan nykyisin yhä enemmän myös hyvinvointia arkielämässä jaksamisen tueksi.

Mitkä ovat mielestäsi opiston vahvuudet ja mistä olet erityisen ylpeä, kun ajattelet Turun työväenopistoa?

Opiston suurin vahvuus on ilman muuta sen osaa-va ja motivoitunut henkilökunta, asianmukaiset tilat sekä tietenkin innokkaat opiskelijat! Ylpeä olen myös siitä, miten joustavasti opiston toiminta on pysynyt ajassa mukana myös kuluneina vaikeina vuosina. Koronasulun aikana etä- ja verkkokurssien määrä moninkertaistui, ja Ukrainasta saapuneille pakolaisille luotiin lähes hetkessä suomen kielen opetusta, vain pari esimerkkiä mainitakseni.

Tuleeko mieleesi jokin hauska sattuma tai muisto näiden vuosien ajalta, mikä olisi jäänyt erityisesti mieleesi?

Niitä on paljon. Tämä tapaus naurattaa minua edelleen, vaikka tilannekomiikka ei ehkä kerrottuna olekaan parhaimmillaan.

Työurani alkuvuosina toimistolla kävi erilaisia myyjiä ja edustajia. Kerran eräs innokas myyntitykki poistui rehtorin pakeilta täpinöissään suoraan asiakaspalvelutiskin takana sijaitsevan toimistotarvikevaraston peräseinälle asti ennen kuin huomasi, että sitä kautta ei pääsekään ulos. Silloinen kollegani Anneli ja minä seurasimme tilannetta huvittuneina.

Seuraavana päivänä samainen edustaja tuli toimittamaan tilatut tuotteet. Voitte kuvitella ällistystämme,

kun hän yritti toistaa vauhdikkaan poistumisen varaston takaseinän kautta. Silloin ei sen enempää Annelin kuin minunkaan ”pokka” enää pitänyt. Rehtori Airamo tuli ihmettelemään, mitä kummaa tapahtui. Naurultamme saimme hädin tuskin sanottua: Hän teki sen taas!

Miltä toivoisit opiston tulevaisuuden näyttävän?

Toivon, että kaupungin päättäjät antaisivat opistossa työskenteleville työrauhan ja heidän työnsä sen ansaitseman arvostuksen. Siitä huolimatta, että opisto tekee merkittävää kulttuurityötä, tuntuu että päättäjät näkevät sen vain menoeränä kaupungin budjetissa. Toivon, että Turun kaupunki oppisi arvostamaan historiallisesti ja kulttuurisesti merkittävää oppilaitostaan kuten muut suuret kaupungit arvostavat omia perinteikkäitä opistojaan, ja antaisivat sille mahdollisuuden rauhassa kasvaa, kukoistaa ja tehdä arvokasta työtään kaupungin asukkaiden hyvinvoinnin lisääjänä.

Entä nyt eläkkeelle lähdön kynnyksellä, mitä unelmia sinulla on omalle kohdallesi hienon työuran jälkeen?

Unelmista en tiedä, olen realisti! Jos terveys ja rahat riittävät minulla on toivottavasti aikaa toteuttaa joitakin niistä monista suunnitelmista, joita koko ajan pyörii päässäni, mutta joista yleensä saan toteutettua vain pienen murto-osan. Ne liittyvät asunnon ja mökin kunnostukseen, puutarhaan, opiskeluun, matkustamiseen, kulttuurieroihin, jne.

Tulevaisuudessa voin toivoakseni kaikessa rauhassa nauttia keväisistä luonnon heräämisistä, kesäoista, syksyisistä koiralenneistä, talvisista takkatulista sekä hitaista aamuista – ja lukea enemmän!

Marianne Klemelä

Mässkäriin viehättävä suojaista satama.

Tankar. Kuva Visit Kokkola.

Marjaniemen majakkaan on 110 askelmaa, ja sinne pääsi 5 henkilöä kerrallaan. Puolipilvinen sää soi terävät näkymät kauas. Kuva Merja Koskinen.

Hailuoto lautalla tanssijat.

Kolme päivää ja kolme majakkaa

Ihailen ihmisiä, jotka osaavat lähteä kahden yön saaristomatkalle samankokoisen käsilaukun kanssa joka minulla on, vaikka lähdän kiertämään vain korttelin. Minun pitää ottaa yhtä ja toista, ihan vaikka varuiksi ettei sitten matkalla kaduta.

En ollut kuitenkaan ainoa, jolla oli matkalaukku, kun nousimme bussiin Kaskenkadulla. Me, 48 retkeläistä, tarkoituksena edetä pitkin Länsi-rannikkoa, kaksi yötä, kolme päivää. Tällaiselle matkalle on hyvä lähteä mieli avoimena, pää tyhjänä kaikesta turhasta kuten maailmanmatkaajan matkalaukku. Maailmanmatkaajilla on myös se ihailtava piirre, että he osaavat ottaa elämän vastaan juuri kuin se eteen lankeaa. He ovat sopeutuvaisia, iloa ja positiivista energiaa säteileviä - kuten tämä bussillinenkin.

Olimme edenneet liki Pietarsaareen ja olimme aika-aulusta aavistuksen edellä. Kuljettajamme Lauri Jokela ehdotti, että poiketaan pikkuisen päätieltä, ihan vain pieni koukkaus, noin kolme kilometriä. Tiedustelin mitä siellä on. Oravaisten muistomerkki, liittyy Suomen sotaan 1800 luvun alussa. Luotin mieheen ja suostuin. Ja kyllä kannatti poiketa. Alue oli todella mielenkiintoinen. Suunnittelin, että katsotaan vain bussista, mutta kun Lauri avasi oven ilmanvaihdon takia, oli jo osa matkustajista tantereella. Kamerat suhisivat. Loistava jaloittelu ja ennen kaikkea uuden oppimisen hetki. Johan Ludvig Runeberg on kirjoittanut runoteoksessaan ”Vänrikki Stoolin tarinat” juuri Suomen sodasta ja Suomen kohtalo sinetöitiin Oravaisten taistelutantereella.

Saavuimme juuri sovittuna aikana Pietarsaaren Vanhaan satamaan ja astuimme laivaan M/S Mässkäri. Oppaamme Anders Boström kertoi laivamatkan varren nähtävyyksistä ja 35 ha:n Mässkäri saaresta, jossa on luontopolku, pooki, entinen luotsiasema ja paljon kesämökkejä. Saaren ensimmäinen majakka pystytettiin jo 1700 luvun alussa. Nykyinen puinen pooki on vuodelta 1856. Kun luotsit muuttivat pois saarelta 1994, tyhjilleen jäänyt luotsiasema otettiin mm. ma-

joitus käyttöön. Toimintaa hoitaa Mässkäri Luotsiasema ry. He ovat tehneet hyvin merkityn 1,4 km pituisen luontopolun, jonka varrella on tarinaa saaren kulttuurihistoriasta. Erityisesti mieleen jäi laatta jossa muistetaan vuonna 1972 tapahtunutta ketjukauharuoppaaja Nostajan onnettomuutta, jossa hukkui lähes koko miehistö. Alus upposi viidessä minuutissa.

Yövyimme Pietarsaaren Kaupunginhotellissa. Suurin osa reissulaisista taisi iltapalan jälkeen valita vaaka-asennon. Aamulla ennen Kokkolaan lähtöä ehti tehdä pienen kaupunkikävelyn. Itse kuvasin paikallisen nähtävyyden, Strengbergin tupakkatehtaan kellon. Se on kuulemma Suomen suurin ulkona oleva kello.

Ajatuksissamme oli Tankar, Kokkolan edustalla oleva saari jota kalastajat ovat pitäneet turvasatamana jo 1600 luvulta. Kalastajat rakensivat kirkonkin vuonna 1754. Kirkko rakennettiin saaren korkeimmalle paikalle, mutta siirrettiin nykyiseen paikkaan 1885, koska korkeimmalle paikalle tuli majakka. Ensimmäiset luotsit saapuivat Tankariin 1760 tienoilla.

Tankarin opas Pentti Koponen kierrätti meitä saaresa ja kertoi saaren kulttuurihistoriaa. Saimme kuulla

Halkokarin kahakasta. Englantilaiset nousivat maihin Tankarissa ja pyysivät luotsausta Kokkolaan, aikomuksena polttaa koko kaupunki. Kekseliäs luotsi Bergendahl piiloutui ja kun hänet löydettiin, hän tekeytyi hulluksi. Englantilaiset uhkasivat tappaa hänet, mutta sinnikäs luotsi päätti että tappakoot, mutta hulluna pysyn. Ja pysyi. Ja Kokkola säästy palolta.

Tankarissa on lintuasema vuodesta 1972. Siellä renkastetaan jopa 2500 lintua vuosittain. Parhaimmillaan syys-lokakuun vaihteessa on laskettu yhtenä yönä jopa 34 000 muuttolinnun ääntä tai majakan valoissa nähtyä lintua.

Tankarin luotsiaseman (nykyään majoitus käytössä) vieressä on muistomerkki niille luotsseille, jotka eivät alistuneet ryssän sortoon. Tapahtumalla viitataan vuoteen 1912 jolloin Suomen luotsilaitos venäläistettiin ja puolet henkilökunnasta erosi vastalauseena.

Reippaimmat nousivat majakan 122 askelmaa ja /tai kiersivät saaren 1,5 km:n luontopolun.

Kun m/s Jenny toi meidät mantereelle, alkoi liki kolmen tunnin matka kohti Oulunsalon lauttarantaa. Tällekin matkaosuudelle Turun Taksiliikenteen Lau-

Mässkäriin pihapiiri, vasemmalle jää luotsiaseman sisäänkäynti, puiden lomassa siintää pooki.

Tankarin kirkko

Hailuodon metsähautausmaalla, 1968 palaneen puukirkon raunioilla, sijaitsee ulkokirkko.

Marjaniemi.

ri keksi pienen jaloittelun. Kurkkasimme Kalajoen Hiekkasärkille. Saavuimme lauttarantaan sopivasti lautan lähtöaikaan, mutta lautta ei. Se joutui kääntymään Hailuoto Oulunsalo matkan puolella välissä takaisin saareen. Sen oli noudettava sairaskuljetus. Päästiin todistamaan saarelaisten arkipäivää.

Hailuoto lautta on kulkenut vuodesta 1968. Merimatka kestää puolisen tuntia, matkaa on liki 7 km. Joskus voi myrskytä niin ettei lautta pääse rantaan. Meri on aika aava. Väylän pohjoispuolella on yksi saari, Laitakari. Siellä oleva punainen kahdeksan kulmainen pooki muodostaa puuston kanssa samanlaisen silhuetin kuin Mässkärin pooki.

Päätie Hailuodossa on n. 30 km pitkä, ja sen molemmilla puolilla asuu noin tuhat henkilöä. Hailuluoto, nimen alkuperä, koostuu kolmesta saaresta: Luoto, Santonen ja Hanhinen. Saari on Suomen kolmanneksi suurin. Siitepölyanalyysien perusteella vakituista asutusta on 1050 tienoilta. Saaren ruotsinkielinen nimi Karlö, viittaa professori Jouko Vahtolan mukaan karjalaisiin, Karellaö. Nimi voi juontua myös siitä, että kalastajat ovat asuttaneet saarta, Miessaari. Yksi mielipide on että nimi juontuu kuningas Kaarle IX:sta. Isovihan 1700 luvun alussa aiheutti myös Hailuodossa ikävää. Isovihan julmuuksista todistaa se, että saari oli 1720 luvulla usean vuoden lähes autio.

Aurinko oli tosiaan laskenut, kun saavuimme Marjaniemeen, mutta paikallisen Halsterin juuri paistetut ahvenfileet sekä Luotsihotellin iltapalatarjoilun jälkeen jaksoi osa vielä tutustua vanhaan kalastajakylään.

Aamu oli tuulinen ja sai monen matkaajan miettimään, onko nyt myrsky. Luotolaiset kalastajat tuumasivat että kaukana siitä! Seurasimme aamiaisella kun he pesivät rannassa rysiä painepesurilla.

Hailuotolasisyntyinen Auli Sipola toimi oppaanam-

me koko aamupäivän. Saapuessamme Hailuotoon Helena Virtanen oli kiinnittänyt huomiota Raatihuone-tienviitta. Auli kertoi että kyseessä on eräänlainen juttutupa jossa praatataan.

Vierailimme Kniivilän kotiseutumuseossa, kirkossa, palaneen puukirkon raunioilla, metsäkirkossa sekä Luovon Puojissa joka toimii vanhan Osuuskapan rakennuksessa ja myy paikallisia käsityötuotteita. Esillä oli Tikkuröijynäyttely. ”Niin ovat kuin taideteoksia” tuumasi Tarja Nikander kun katseli villapuseroita.

Söimme lounaan Hailuodon Panimossa, joka on Suomen ensimmäinen luomupanimo, eli oluet on valmistettu luonnonmukaisesti viljellyistä raaka-aineista. Hailuodon puhdas pohjavesi kruunaa vaativan lageroluen valmistuksen.

Kotimatka meni mukavissa tunnelmissa. Osittain kiitos sujuvasti porukkaan sujahtaneen Late kuljettajan. Taas hän ehdotti pientä syrjähyppyä. Nyt kipuaamista Uljuan tekoaltaalle. Mikäs siinä, 10 min happihyppeily. Tämä meidän pysähdys pysäytti myös erään Pertin huolet. Matkalainen Kristiina löysi tekoaltaalta kännykän, jonka suojakotelossa oli pankki- ym kortteja, jopa henkilöllisyyspaperit. Yritimme jäljittää omistajan muiden saman sukunimisten avulla. Ei onnistuttu. Kesken salapoliisityön puhelin soi. Soittajana Make. Saimme linjan auki ja soittaja oli kännykän omistaja! Sovimme treffit matkanvarrella sijaitsevalle huoltoasemalle ja näin pääsimme ilahduttamaan 1952 syntynyttä motoristia.

Loppu hyvin, kaikki hyvin. Olimme Turussa reilusti puolen yön jälkeen. Aamulla herätessämme pää oli täynnä mukavia muistoja kanssamatkustajista sekä kolmesta erilaisesta majakkasaaresta. Alkoi vain se matkalaukun tyhjentäminen.

Pirjo Haapala

Kaasukellon vieressä on varasäiliö, jonka kapasiteettia tarvittiin kovilla pakkasilla. Kuva Pirjo Haapala

Kaasukelloilua

Tänään, pilvisenä tiistaiamuna, 19.9.2023, joukkoa meitä opistolaisia kohtasi suuri onni: pääsimme astumaan maagisen Kaasukellon ovesta sisään. Iloiset oppaamme, Nora (Forsman) ja Harri (Lehto) johdattelivat meitä kahdessa ryhmässä ystävällisesti ja kärsivällisesti vanhan kaasulaitoksen uumeniin. He kertoivat meille hiukan Kaasukellon historiasta, kuten esimerkiksi, että se rakennettiin 1912, ja että sen oli suunnitellut silloinen kaupunginarkkitehti Johan Eskil Hindersson, ja että sitä käytettiin kaupunkikaasun varastointiin, ja että Turun kaasulaitos lakkautettiin 1973.

Kaasukellon kauniin pyöreän rakennuksen ulkokuori antaa ymmärtää, että interiöörinkin olisi jotenkin komea. Mutta ei, astuimme sisälle harmaaseen betoni-sementti-putkiröykkiö-halliin, jossa oli hissi (itse asiassa kaksi) ja vessat. Kaikki oli harmaata, mitään muuta väriä ei näkynyt. Sullouduimme kaikki 10 rousua ja Harri toiseen hisseistä ja nousimme neljänteen kerrokseen. Siellä oli hämmentävä, suuri, pyöreä ja hämärä pylväshalli. Valoa saatiin pikkuisista ikkunoista, joita oli symmetrisesti ympyräseinällä. Siellä oli kuulemma joskus pidetty tilaisuuksia, mutta tila ei ole järin terveellinen siihen tarkoitukseen, koska tiiliseinät ovat imeneet itseensä myrkyllisiä pähkinäyhdisteitä, sanoi Harri.

Oli todella ihanaa sivistää itseään palalla Turun historiaa - ja nykyisyyttä; nyt vanha Kaasukellorakennus on kotina Turku Energian lämpökulle, joka tasaa kaukolämmön kulutushuippuja. Rakennus aiottiin purkaa 1990-luvulla, mutta Museovirasto sai sen esetyksi. Onneksi, sanomme me kaikki opistolaiset!

Kiitos, Pirjo, miljoonasti, että keksit johdattaa meidät vanhaan Kaasukelloon!

Ulla Kontio

Ylimmän kerroksen pyöreässä tilassa oli hyvä akustiikka. Lattian alla on jopa 150 kuutiota kaukolämpövettä. Kuva Päivi Helle

Kiinan muuri.

Laos, Luang Prabang, 1500-luvulta peräisin oleva buddhalainen temppeli Wat Sieng Thong.

Sirpa maailmalla

Aktiivisesti opiston luennoille ja etupäässä kieliä opiskellut Sirpa Pitkänen ei matkusta kerätäkseen kohteita, vaan reissuun täytyy aina liittyä kiinnostava kohde, sisältö. Häntä kiinnostaa maiden kulttuurihistoria, kirkot, palatsit ja erikoiset nähtävyydet ja arkkitehtuuri, myös WAU. Aina parempi jos rakennuksiin pääsee sisään, uteliaisuus rakennusten syövereihin ohjaa kiipeämään vaikka keltotorniin. Kuten elokuussa 2023 jolloin hän Tonava risteilyllä vieraili Bratislavan Vanhan kaupungintalon tornissa.

Pyysin saada haastatella Sirpaa, sillä kerran hän todella yllätti minut. Olimme saapuneet kuuntelemaan toimittaja Jussi Konttisen esitelmää aiheesta jolloin hän oli perheensä kanssa vuoden Siperiassa. Kysyin tilaisuudessa Sirpalta ihan puoleksi vitsinä, että onko Siperiassa tullut käytyä. ”Juu, juuri viikko sitten kotiuduun Lena risteilyltä”. Hän oli todellakin matkustanut Lena jokea Jakutskista Tiksiin. Jakutsk on Sahan tasavallan pääkaupunki ja Tiksi Sahan tasavallan pohjoisosassa, Laptevinmeren rannalla oleva satamakaupunki. Nyt tavatessamme Sirpa mainitsee nähtävyyksistä mieleenpainuvimman: Lenan pylvää. Ne ovat kalliomuodostumia, korkeita pylväsmäisiä kiviä joiden korkeus on keskimäärin n. 100 m, korkein on yli 300 m. Ne ovat samanlaisia kalliomuodostumia kuten Grand Canyon Arizonan kansallispuistossa. Ne Sirpa on myös nähnyt. Jakutskista oli jäänyt mieleen myös Mammuttimuseo. Tiksi oli hyvin vaatimaton,

hylätyn oloinen kaupunki, jossa he kävivät bussilla. Aikaisemmin noin 2010 luvulla Sirpa matkusti jonkun yksityisen matkanjärjestäjän kanssa Venäjälle seuduille, jossa asui suomensukuisia kansoja. Aina-kin Udmurtia ja siellä Izevsk tulivat tutuiksi.

Sirpan ensimmäinen ulkomaanmatka tapahtui vuonna 1955. Hän matkusti Kokemäen naisvoimistelijoiden kanssa Saksaan, Saarbrückeniin. Siellä järjestettiin kansainvälinen voimistelutapahtuma. Seuraavana vuonna voimistelufestivaali järjestettiin Leipzigissa. Opiskeluaikanaan hän matkusti Helsingin yliopiston voimistelulaitoksen kanssa Brysselin maailmannäytelyyn (1958). Se matka olikin Sirpan ensimmäinen lento. Muut matkat oltiin tehty bussilla Ruotsin kautta. Tähän päivään mennessä kaikki Euroopan maat on tuttuja.

Tapaamme Turun pääkirjaston Sirius kahvilassa. Olen ottanut Peruskartaston mukaan, jotta maapallo avautuu konkreettisesti etemme. Ennen kuin avaan kartan, kysyn selviääkö hän ulkomailla opiskeleminen kielillä, ranska, englantia, italia, espanja ja viro. Puhumista paremmin hän selviää luetusta tekstistä. Hän on ostanut maailmalta Agatha Christien kirjoja ja lukee niitä.

Avaan Afrikan kartan. Tuttuja maita, Sirpa on käynyt useita kertoja Egyptissä, Marokossa ja Tansaniassa... Oikeastaan Afrikasta on näkemättä vain maat joihin ei ole ollut turvallista matkustaa, kuten Kongo ja muutama Keski-Afrikan valtio.

Muistan että kerran Sirpa mainitsi merimatkasta Alaskassa, ja avaan Amerikan kartan. Sirpa muistelee kuinka matkustivat junalla Torontosta Vancouveriin

ja tekivät sieltä risteilyaluksella matkan kohti Alaskan länsirannikon pohjoisempia kaupunkeja. Joskus merenkäynti oli sen verran suurta, että satamaan jonne oli suunniteltu mennä, ei päästy. Sirpa havaitsee Kalliovuodet ja kertoo että on tutustunut matkan varrella oleviin kansallispuistoihin. Sormi liikkuu kartalla: San Francisco, Los Angeles, New York, Miami, Ontario järven risteilyllä mm. Niagarin putous.

Monet matkat Sirpa on tehnyt biologian opettajien kanssa. Matkat ovat olleet opintomatkoja. Kerrankin he tekivät suuren Etelä-Amerikan kierroksen. Matkalla käytiin Kolumbiassa, Perussa, Boliviassa, Argentiinassa, Brasiliassa. Elettiin 1980 lukua. He olivat matkalla junalla Machu Picchusta Titicacajärvelle. Jossain vaiheessa heidän matkaseurueensa siirrettiin bussiin. Ajon aikana oli koko ajan vartija bussin katoilla. Kun he saapuivat hotelliin Titicacajärvelle, he kuulivat, että Loistava polku sissiliike oli ryöstänyt junaan jääneiden matkatavarat. Mieleenpainuvia ovat olleet myös Iguassun putoukset ja Rio de Janeiron Kristus-patsas.

Taas Sirpa pääsi yllättämään minut: Hän on matkustanut meriteitä Etelä-Amerikan itärannikolta, Argentiinasta Kap Hornin kautta Chilen länsirannikolle.

1973 painetussa koulukartastossa on pieni Australian kartta. Juu, toki Sirpa on käynyt sielläkin. Hän oli ystävänsä kanssa joulun 1999 Uudessa-Seelannissa. Vuosituhannen vaihtuessa he ihastelivat upeaa ilotulitusta Sidneyn Oopperatalolla. Ilotulitus oli samalla harjoitus tulevia kesäolympialaisia varten.

Keväällä 2023 Sirpa teki kolmannen Karibian meren risteilyn. Näillä risteilyillä on tullut tutuksi Panama,

Kuuba, Costa Rica, Jamaika, Mexico. Yleensä risteilyistä mentiin maihin aluksen pelastusveneillä.

Entäs Kiina, kysyn. Kyllä vain. Ensimmäinen matka Kiinaan tapahtui junalla läpi Venäjän/Neuvostoliiton. Viikko junassa, kaksi Kiinassa ja taas viikko junassa. Tällä Kiina-seuran järjestämällä matkalla kohteina oli: Shanghai, Beking, Nanking ja Xi'an Terrakottasotilaineen. Seuraavalla Kiinamatkalla biologien kanssa uutta oli Jangtse joen risteily sekä Tiibet ja Kiinan muuri. Kolmas matka oli Aurinkomatkojen järjestämä eteläiseen Kiinaan, kohteina mm. Ynnanin kukkivat kunnaat. Neljäs Kiinan matka oli Mannerheimin jalanjäljillä Keski-Aasiassa. Viidennen matkan aiheena oli Mongolia ja Kiina.

Katsemme siirtyy Intiaan, jossa Sirpa monta kertaa. Sirpa huokaa, Intia oli monipuolisesti mielenkiitoinen kohde. Kaupungit Delhi, Kalkutta, Zaibur, Bombay (vuodesta 1996 Mumbai). Myanmarissa jokaiselle lahjoitettiin kangas jonka piti kietoa pitkäksi hameeksi. Minnekään ei saanut mennä ilman peittävää vaatetusta. Filippiinit, Jaava, Indonesia, Thaimaa, Laos, Vietnam, Kambodza. Lista on loputon. Taiwaniin he eivät päässeet, koska tuuli väärältä suunnalta. Hänellä on passissa Taiwanin leima, mutta konkreettinen maassa vierailu jäi haaveeksi. Sirpa muistelee että monet pitkätkin matkat tehtiin bussilla. Se oli mukava matkustamista, hän lisää. No en tiedä olisiko ihan minun lajini... ymmärtääkseni bussit eivät olleet ihan yhtä hyvin varustettuja ja jousitettuja parikymmentä vuotta sitten, eivät Suomessa, eivätkä varmaan Aasiassakaan.

- No Pohjois-Koreassa et ole käynyt, sanon. Ja arvaat varmaan: Tottakai hän on sielläkin käynyt. Eikä

Edfu, Egypti.

vain käynyt vaan ollut yötäkin. Hän kertoo että kaikille ei saatu hotellia Kiinasta, joten hän ja muutamat muut jäi vielä ylimääräiseksi yöksi Pohjois-Koreaan. He saivat jonkunlaisia lappusia ja saivat niillä mennä valitsemaansa laitteeseen upouudessa huvipuistossa. Sirpa oli testannut vuoristoradan. Huvipuistossa ei ollut ketään muita kuin he. Tämä tapahtui n. vuonna 1986 jolloin maan hallitsijana/presidenttinä oli Kim Il-sung. Pohjois-Koreasta heidät saatettiin Kiinan rajalle asti. Etelä-Korean yksi turistinähtävyys oli käytävät joita Pohjois-Korealaiset olivat kaivaneet maahan paetakseen.

- Huippuvuoret!? No tottahan toki Sirpa on sielläkin käynyt. Myös Grönlannissa. Irlanti? - Kyllä. - Entä Man -saaret. - Tottakai!! - Färsaaret? Nyt nappasi, siellä Sirpa ei ole vielä käynyt!! Muistan että aivan hiljattain Sirpa manitsi käyneensä Nordkapissa. Muistin oikein. - Piti nähdä kesäyön aurinko Nordkapissa. Sateen takia käytiinkin siellä vasta aamulla. Sumu oli

sakeaa, ei näkynyt paria metriä kauemmaksi. Matkaa jatkettaessa pilvet häipyivät, kauniit vuoristomaisemat tulivat esiin. Kotiinpäin sitten Hammerfestin ja Altan ja Kautokeinin kautta Muonionjoelle, kertoo Sirpa.

Kysyn onko hänellä mielessä jokin matka lähitulevaisuudessa. Vastaus kajahataa: ”Tottakai!” Hän kertoo että on pohdiskellut houkuttelevaa risteilyä joka alkaa Madagaskarista ja päättyy Sri Lankaan. Siis läpi Intian valtameren. Matkanvarrella olisi uusia, ei tuttuja kohteita kuten Reunion, Seychellit ja Malediivit.

Keskustellessamme Sirpa toteaa usein: Mennään sillä mitä on! Juuri tuommoinen elämänsäsenne on taatusti kaiken perusta, kun matkaa maailmaa ympäri... Ja juu, maailmanympärysmatkankin Sirpa on tehnyt.

Teksti Pirjo Haapala

Kuvat Sirpa Pitkäsen omista kokoelmista

Uusi Guinea.

Opistotalosta löytyi avarat ja viihtyisät tilat lautapelikerholle

Tiistaisin opistotalon ala-aulassa käy rauhallinen puheensorina. Isojen kadunpuoleisten ikkunoiden edessä olevien pöytien ympärille on kerääntynyt innokkaita kerholaisia, jotka ovat uppoutuneet mukaansatempaavien lautapeliin maailmaan.

Pelattavat pelit ovat joko kerholaisten omia tai kirjastosta lainattuja, ja illan peli valitaan aina osallistujien kiinnostuksen mukaan.

Pelirepertuaarista löytyy monenlaisia pelejä kuten esimerkiksi Decryptoa, Brassia, Dominionia ja Avalonia.

Myös uudet lautapeleistä kiinnostuneet pelaajat ovat tervetulleita. Vasta-alkajat saavat luonnollisesti konkareilta neuvoja ja opastusta. Ja tietysti hyvää peliseuraa.

Lautapelikerho kokoontui aiemmin pääkirjaston musiikkiosastolla, mutta siirtyi viime lokakuun lopulla opistotalolle, josta löytyi paremmat tilat kerhon kokoontumiselle.

On hienoa huomata, miten lautapelit ovat kokeneet renessanssin myös aikuisten harrastuksena ja varteenotettavana vaihtoehtona digitaaliselle pelimaailmalle.

Moneen otteeseen on todettu, miten luonnollinen sosiaalinen kanssakäyminen on tyrehtynyt digitalisaation myötä.

Tuijottaa nyt herkästi pölyntyvää monitorin ruutua, kun sen sijaan voi nähdä silmästä silmään kanssapeelaajien mielenliikkeitä ihan livenä!

Lautapelikerho tiistaisin klo 16–21 opistotalon ala-aulassa.

Marianne Klemelä teksti,

Reijo Nurmela kuvat

Pöytäseurueella pohdinnassa Menolipun englantilainen versio Ticket to Ride.

Täällä menossa strategiapeli Battle for Rokugan, jonka kesto on n. 2 tuntia.

Muotokaaret ovat paikoillaan, kylkilaudoitus on valmis ja parraslistan liimaus on meneillään.

Valmis soutuvene.

Köli on tehty, selkälauta kiinnitetty sekä muotokaaret tukirimoineen paikoillaan.

Veikko on valmis ja matkustajat kydyissä.

Veneen pienoismalleja

Useana vuonna esitin Työväenopiston opetusohjelmaan puuveeneen valmistuskurssia. Ajatuksena minulla oli valmistaa pienehkö soutuvene. Tämä kurssi ei kuitenkaan toteutunut ja syytkin ymmärrän varsin hyvin. Opettajan saaminen kurssille saattoi olla vaikeaa. Olisi tarvittu tosi suuret tilat, johon työt olisi saatu mahtumaan. Työkoneita, puristimia ja erikoistyökaluja olisi tarvittu melkoinen määrä. Kaikki tämä olisi maksanut melko lailla ja siten vielä tarvittava puumäärä (ei tavallinen raakalauta vaan oikein sahattua venelautaa). Kurssin hinta olisi tullut varmaankin kohtuuttoman suureksi.

Halu veneentekoon oli kuitenkin suuri, vaan eipä minulla ollut käytettävissä riittävän isoa tilaa, joten päädyin ns. pienoismallin tekoon. Kirjahyllystä löytyi kirja, josta sain 3,2 metrin limisaumaisen soutuveneeseen piirustukset. Mittakaavaksi valitsin 1:10, eli valmis pienoismalli tulisi olemaan 32 cm pitkä.

Ensin piti valmistaa kölipuu ja perälauta sekä ns. muotokaaret, jotka antavat veneelle oikean muodon. Kölipuuhun liimasin ensin selkälaudan ja sitten kiinnitin muotokaaret oikeille paikoilleen sekä perälaudan. Nyt alkoi kylkilautojen valmistus vanneahalla sahaamalla 2 mm:n paksuisia lautoja. Laudat piti muotoilla pareittain, jotta veneestä tulisi varmasti symmetrinen. Keulan kohdalla piti näitä lautoja höy-

ryttää, jotta sai ne taipumaan rikkoutumatta oikeaan muotoonsa. Ensimmäinen lautapari kiinnitettiin liimaamalla peräpeiliin, selkälautaan sekä keulavantaaseen. Liimaaminen oli oikeastaan ainut kiinnitystapa, sillä tarvittavan kokoisia veneniittejä ei ollut saatavana. Isoäidin vanhat puiset pyykkipojat toimivat hyvin puristimina.

Tämän jälkeen jatkettiin lautapari kerrallaan kylkien tekoa tarkoin seuraten etenemää kunkin muotokaaren, perän ja keulan kohdalla. Tämän kokoiset veneet tehdään 5:llä tai 7:llä lautaparilla.

Seuraavaksi oli vuorossa parraslistojen (ylimmän laudan yläreunaan) liimaus. Varsinaiset painokaaret tehtiin n. 1 mm:n vahvuisesta vanerista 3 mm leveäksi. Vaneri oli tässä tapauksessa oivallinen materiaali, sillä se taipui huomattavan helposti paikalleen liimattaessa. Nyt voitiin poistaa muotokaaret ja tehdä ns. sisustus. Piti tehdä trallit, peräpenkki, soutajan penkki ja keulapenkki airoja unohtamatta.

Veneen valmistuttua pettymys oli suuri. Olin mitannut kylkien etenemän jotenkin väärin ja siitä johtui, että parraslinja sivulta katsottuna oli aika köyry ja sen piti olla paremminkin notkolla. Uhkasin polttaa koko komeuden saunan pesässä, mutta se kiellettiin minulta.

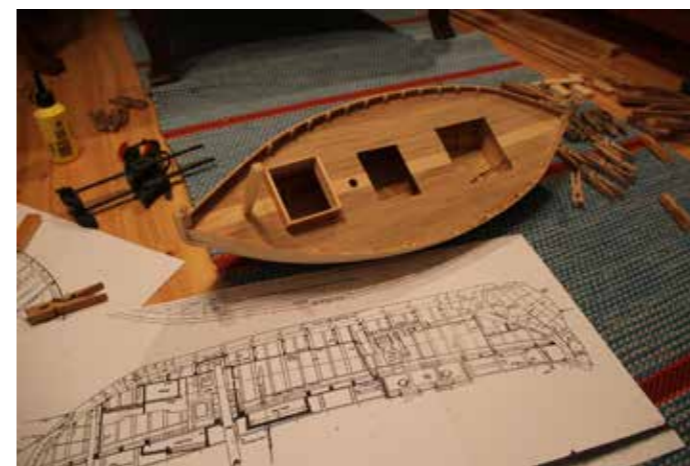
Nälkä kasvoi syödessä, eli nyt oli halu tehdä isompi tasaperäinen katettu moottorivene. Valituksi tuli 7 m:n mittainen Veikko –niminen vene mittakaavalla 1:15.

Rungon osalta työ eteni, kuten edellä on kerrottu, mutta kannen ja hytin teko tietysti työllisti enemmän. Kansipalkkien jälkeen pääsi tekemään kannen rimoitusta ja ohjaushytin sivuseiniä sekä tuulilasia.

Ennen sivuseiniä asennusta piti tehdä keulakajuutan vuoteet, ohjaajan ja kartturin penkit, avotilan penkit ja konekoppa sekä takaseinä ja lattia. Runko tehtiin männystä, kansi tammesta ja mahongista ja hyttien seinät myös mahongista. Vielä piti tehdä ja asentaa hyttien katot, kiinnityspollarit, valomasto jne. Muistaakseni Veikko muodostui yli 170 osasta.

Tasaperäinen vene on suhteellisen helppo rakentaa, sillä vain lautojen tarkka sovittaminen keulavantaaseen on suurta tarkkuutta vaativa työ. Lauta voi olla hieman tarvittavaa pidempi ja se voi ylittää hieman peräpeiliin. Kun laudoitus on valmis, voidaan laudat tasata perälaudan tasoon.

Toisin on pyöreäperäisen veneen kanssa varsinkin silloin, kun vene tehdään täysimittaisista laudoista. Laudat pitää sovittaa oikean mittaisina keula- sekä perävantaaseen. Laudat pitää saada sovitettua myös edelliseen lautaan pakottamatta. Lautojen päät pitää molemmat höyryttää, jotta ne taipuvat vaivattomasti. Seuraavaksi työksi valitsin kalastuskutteri Pom-

Kansi on valmis, työ etenee.

mernin vuodelta 1911. Kutterin pituus oli 10,7 m ja leveys 3,6 m ja mittakaavaksi valikoitui 1:20. Tähän kutteriin kuului kannen alla miehistötila, lastitila ja konehuone.

Pommern on varustettu kahdella keulapurjeella, isopurjeella sekä latvapurjeella. Maston, puomin ja ”pukspöörtin” valmistuksen ja asennuksen jälkeen piti ottaa esille ompelukone ja ryhtyä ompelemaan purjeita. Myös köysistö piti tehdä ”plokainen” päiviineen.

Seuraava kohdetta en ole vielä valinnut.

Teksti ja kuvat: Markku Luoto

Pommern on valmis ja purjeita sovitetaan.

Itämaisien tanssin lumoissa

Tanssinopettaja Ilona Carlsson sai vuosia sitten hyvän vinkin selkävaivoihinsa. Hakeudu vatsatanssikurssille”, sanoi ystävä.

Elämä muuttui ja nyt kolmekymmentä vuotta myöhemmin hän on edelleen samalla tiellä ja jakaa itse ilosanomaa itämaisesta tanssista, jota myös aiemmin vatsatanssiksi kutsuttiin. Ilona opettaa viikoittain egyptiläistä itämaista tanssia eri puolilla Turku muun muassa tanssistudio Flamassa, tanssisali Voisilmässä ja opistolla. Tiedokas lähti tutustumaan orientaaliin tunnelmaan ja löysi iloisen ja energisen joukon opistotalon kutoskerroksesta.

Ilona, voidaanko itämainen tanssi jäljittää johonkin tiettyyn kulttuuriin, mistä se olisi saanut alkunsa?

Itämainen tanssi on kuulunut arabien kulttuuriperinteeseen jo vuosituhansien ajan. Maita, joissa tanssi kuuluu kiinteästi elävään kulttuuriin ja joita voidaan pitää tanssin alkuperäismaina, ovat Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän valtiot. Tanssin alkuperäismaissa musiikki ja tanssi ovat aina kuuluneet luonnollisena ja erottamattomana osana ihmisten juhlaan ja arkeen. Egyptiläisen tanssin keskuksena pidetään Kairoa ja Egyptissä tanssi on raqs sharki. Suomen kielessä tanssia kutsutaan myös vatsatanssiksi, mutta itämainen tanssi (englanniksi oriental dance) on kielitoimiston suosituksen mukainen, sillä se kuvaa tanssin maantieteellistä alkuperää. Itämainen tanssi on moninaista, se on soolotanssia mutta myös ryhmätanssia kansantanssien muodossa.

Olet itse aikoinaan saanut oppisi egyptiläisen tanssin mekassa Kairossa. Onko perinteinen tanssi kehittynyt siitä tähän päivään?

Olen ollut todella onnekas, sillä olen saanut oppini Suomen parhaimmilta egyptiläisen tanssin taitajilta Hannele Lindgreniltä sekä Tuija Rinteeltä. Khaled Mahmoud, Mohamed Kazafy ja tietenkin itse legenda Mahmoud Reda ovat vaikuttaneet alkuperäisopetta-

Tanssinopettaja Ilona Carlsson, kuva hänen kokoelmistaan. Kuva Janne Aro.

jista eniten siihen, millainen tanssija olen tänä päivänä. Olen lisäksi aktiivisesti osallistunut lukuisten eri opettajien kurseille ja opiskellut tanssia Suomessa sekä ulkomailla ja teen niin yhä edelleen. Olen saanut kokea tanssin todellisen 'herätyksen' Kairossa, jossa tanssi ja musiikki elää ja hengittää joka paikassa: kaduilla, takseissa, kahviloissa, yökerhoissa, ihmisten jokapäiväisessä elämässä.

Tanssi elää ja kehittyy yhtenä, niin myös itämainen tanssi. Tanssi ja musiikki kulkevat käsi kädessä. Moderni musiikki luo modernimpaa tanssia ottaen vaikutteita mm. muista tanssilajeista, yhteiskunnan tilanteesta ja eri trendeistä. Perinteinen musiikki on aidointa itämaisessa tanssissa kuvastaen hienovaraisuutta ja autenttisuutta. Perinteisiä tansseja kunnioitetaan edelleen tänä päivänä, kuten folk tansseja ja baladya, mutta mediassa nähdään yhä enenevässä määrin arabialaiseen populaarimusiikkiin tehtyä tanssia.

Mikä tässä hyvin esteettisessä tanssissa kiehtoo? Onko sen tanssiminen vaikeata? Ja vaatiiko se pookkaa? Oppilaat huikkaavat, että tanssi on fyysinen ja lisää kehotietoisuutta, mutta varmasti myös kehopositiivisuutta...

Itämainen tanssi ei ole varsinaisesti helppo laji, se vaatii tietoista kehon hallintaa, joka on mielestäni samalla myös mielen hallintaa. Pitää keskittyä itseensä, oppia luottamaan, tuntemaan sekä hyväksymään oma keho. Monen harrastajan vastaus kysymykseen, onko itämainen tanssi vaikeaa, on yksimielinen: Se on paljon vaikeampaa, miltä näyttää! Eli haastetta löytyy, mikä osaltaan lisää lajin kiehtovuutta. Lajille on ominaista lantion ja rintakehän pyöriävät, pehmeät liikkeet, vartalon rullaavat liikeradat, aksentit sekä iskut. Keskivartalon liike on ydin, joka saadaan aikaan koko kehon työskentelyllä yläraajojen kehystäessä tanssiliikkeitä. Shimmy eli värinä on arvatenkin tunnusomaisin tekniikka, jolla edistyneet tanssijat korostavat halutessaan jokaista liikettään.

Aikoinaan ensimmäisellä tanssitunnillani en voinut käsittää, että ihminen voi liikkua, kuten opettajani liikkui! Liikekielen kauneus, runsas tekniikka ja sulavuus sekä tunteiden ilmaisu kehon kautta kiehtoo itseäni edelleen, samoin lumoava musiikki lukuisine rytmeineen. Musiikki ei ole meidän kulttuurillemme tavanomaista. Rytmit vaihtelevat, musiikin laskeminen vaihtelee samankin kappaleen aikana, jolloin kokonaisuus poikkeaa länsimaisen musiikin rakenteesta. Musiikki onkin itämaisesta tanssin ehdoton helmi. Musiikkia on tarjolla hyvin paljon instrumenttiversioina, eli laulu puuttuu. Tällöin tanssijan tehtävä on tanssia eri soittimien tunnelmaan, melodiaan ja rytmeihin. Lyriikka tuo aina tarinan mukanaan, ja se tarina on

lähes aina rakkaus, kuinkas muutenkaan! Tanssija voi siis tanssia joko melodiaan, rytmiin tai lauluun saman kappaleen aikana.

Itämainen tanssi on nimenomaan esittävä laji, jota ei pidä unohtaa. Esillä oleminen ja esiintyminen ei ole kaikkien juttu, mutta kiehtoo silti lähes kaikkia. Esiintymiseen kuuluvat aina upeat esiintymisasut, meikit, korut ja kampaukset, jotka korostavat sitä tosiasiaa, että laji todellakin on oodi omalle itselle. Maailmalla suurimmat itämaisesta tanssin opettajat ovat miehiä ja lajia harrastavat näin ollen myös miehet, vaikka lajia pidetään meillä feminiinisena. Se on kuitenkin paljon muutakin, ja miestanssijoista on tullut todellisia staroita ja tämän lajin tulkitsijoita.

Olen elävä esimerkki siitä, että jokainen oppii itämaisesta tanssin tekniikkaa sekä liikekieltä. Aloitin niin sanotusti nollassa ja mm. ensimmäinen ympärimeno eli piruetti oli mielestäni vaikeinta ikinä. Kehotan kaikkia antamaan armoa itselleen, oppiminen on luova prosessi!

Voiko alkeistunnille hypätä kesken kautta, vaikka ei olisi aiempaa tanssitaustaa? Ja mitä varusteita tanssitunnille tarvitaan?

Kesken kauden voi ilman muuta tulla mukaan alkeistason tunnille. Mitään kokemusta lajista ei tarvita, mukaan tarvitset vain avoimen mielen, liikkumisen ilon ja armollisuuden itsellesi. Ryhmään on helppo

Itämaisesta tanssin alkeisjatkoryhmän keskellä takarivissä tanssinopettaja Ilona Carlsson. Kuva Reijo Nurmela

Tanssinopettaja Ilona Carlssonin vetämä Itämaisen tanssin alkeisjatkoryhmä tanssii. Kuva Reijo Nurmela.

tulla ja ryhmästä saa aina tukea ja kannustusta. Tanssitossuja tai päkiätossuja suosittelen käytettäväksi ja päälle ihan tavalliset treenivaatteet. Tunneille saa myös pukea itsensä kauniiksi, mikä on aina bonusta. Usein kauden edetessä ihanat lantiohuivit korostavatkin lanteita, alkaa näkymään korvakoruja enemmän kuten myös ihoa myötäileviä vaatteita. Hymy ja iloinen 'laulava' lantio on kuitenkin aito ja paras pukuohje!

Miltä näyttää itämaisen tanssin tulevaisuus? Ja miten saada lisää uusia harrastajia tämän hienon lajin pariin, joka tekee hyvää sekä sielulle että kropalle?

Itämaisen tanssin buumi Suomessa oli 80–90 luvuilla, mutta laji on vakiinnuttanut suosionsa myös tänä päivänä. Itämaista tanssia voi harrastaa meillä niin yksityisillä tansstudioilla, opistoilla kuin urheiluseuroissa tai eri yhdistysten järjestämänä. Tärkeintä lähiopeuksessa on ohjaajien tarpeellinen ammattitaito, joka

on pitkälti vain ohjaajan omalla vastuulla. Ohjaajan tulee tarjota ohjauksessaan hyvää tekniikkaa, oikeanlaista liikekieltä, kulttuuritaustaa sekä tanssin historiaa. Lisäksi eri tyylien ja musiikin rytmien tuntemus on tärkeää. Nykyään on tarjolla lukemattomia online-tunteja huippuopettajilta ympäri maailman. Suomessa lajin ohjaajat pitävät hyvin yhteyttä keskenään ja järjestävät mm. näytöksiä, tanssi-iltoja, viikonloppukursseja ja workshoppeja. Näin saadaan myös näkyvyyttä lajille.

Itämainen tanssi on mielestäni edelleenkin maailman kaunein naisen soolotanssi. Tämä hurmaava laji liikuttaa koko kehoa ja on ihan parasta selkäjumppaa sekä keskivartalon ja oman kehon hallintaa. Kunnioittamalla perinteistä, eleganttia lajia mainostat samalla myös sitä upeutta, mitä on olla nainen. Tervetuloa tanssimaan!

Marianne Klemelä

Kissa-Kallu

Nummenmäellä Hämeentien ja Vanhan Hämeentien alkupään muodostamassa kulkumauksessa on patsas, joka esittää vanhaa miestä säkki selässään, maitokannu kädessään ja kissa vierellään. Mies on vanhojen nummenpakkalaisten tuntema Kissa-Kallu.

Kissa-Kallu eli Karl Georg Lemberg (1863–1945) asui aikuisiällä Fanni-sisarensa kanssa Guseffin perikunnan kiinteistön piharakennuksessa Santakuopantie 1:ssä. Tätä osaa Santakuopantiestä ei ole enää olemassa, vaan se on jäänyt uudisrakennusten alle.

Kallu oli harvapuheinen ja sulkeutunut henkilö. Hän eli keräilemällä kulkien säkki olalla ja maitokannu kädessä. Tarina kertoo, että hän haki Turku Itäiseltä (Kupittaaan asema) tyhjinä palautetuista maitotonkista

viimeiset maitotilkat kannuunsa itselleen ja kissoilleen. Säkkiin hän keräsi kaatopaikoilta kaikennäköistä kelpollista romua. Hän haki myös kauppahallista ruoka-aineiden tähteitä. Aikakirjoihin Kallun ammatiksi on merkitty kaupustelija.

Nummenpakanseurassa heräsi 1980-luvun puolivälissä ajatus omasta patsaasta Nummenpakalle. Patsaan hahmoksi valikoitui Kissa-Kallu. Patsaan tekijäksi valittiin kuvanveistäjä Simo Helenius. Patsas paljastettiin 17.9.1989 ja sen otti kaupungin puolesta vastaan apulaiskaupunginjohtaja Ilkka Järvinen.

Markku Luoto teksti, Ulla Oksanen piirroksiset

Opistotalon tulevaisuus uhattuna?

Marraskuussa sekä suomen- että ruotsinkielisen työväenopiston henkilökunta, opettajat ja opiskelijat saivat yllättäviä uutisia, joiden mukaan opistotalomme tulevaisuus on uhattuna. Oli ryhdyttävä toimiin. Opistolaisyhdistyksen johtokunta laati mielipidekirjoituksen, joka lähetettiin eri lehtiin. Monet yksittäiset opiskelijat ottivat myös kantaa asiaan lehtien mielipidesivuilla.

Johtokunta laati myös adressin opistotalon säilyttämisen puolesta. Adressi laitettiin nettiin ja sen paperiversion voi allekirjoittaa opistolla ja kirjastossa. Tammikuun puoliväliin mennessä nettiaadressin on allekirjoittanut jo runsaat 2500 henkilöä. Adressiteksti on alla:

Säilyttäkää opistotalo työväenopistoilla – Bevara institutshuset för Arbetarinstitutionen

Turun Sanomien (17.11.2023) artikkelin mukaan Turun kaupunki on suunnittelemassa Turun työväenopiston ja Åbo svenska arbetarinstitutionin opistotalon, ja myös sen tontin myyntiä. Perusteluna on esitetty, että opistotalo kaipaa remonttia ja että se tulisi liian kalliiksi. Jos näin kävisi, hajasijoitettaisiin opetus Turun eri kouluihin.

Kaskenkatu 5:n rakennuksessa ei ole havaittu home-, kosteus- eikä muitakaan sisäilmaongelmia. Rakennuksessa on tehty 2000-luvulla iso määräaikaishuolto. Opistotalon käyttöaste on hyvä, toimintaa on aamusta iltaan. Luokat ovat täynnä koko päivän,

eikä tyhjää tilaa ole. Opistotalo on koko Turun tehokkaimmin käytössä oleva koulutalo.

Opiston kaikki tilat ovat käytössä myös päivisin. Päiväopetusta ei voi sijoittaa kouluihin, koska koulut tarvitsevat tilat itse. Myös opiston henkilökunnalle hajasijoitus aiheuttaa vaikeuksia, koska esim. opettajat ja toimiston henkilökunta tekevät tiivistä yhteistyötä.

Olemme huolestuneita ajatuksesta, että menettäisimme Kaskenkatu 5:ssä sijaitsevan opistotalon, joka mahdollistaa vapaaehtoisuuteen pohjautuvan opiskelun niin asia- ja taitoaineissa kuin elämäntaidoissa. Haluamme säilyttää vapaan sivistyksen toimipisteen ja oppitunnit sekä päivä- että iltaiikkeen samassa rakennuksessa.

Opistolaisyhdistys ja allekirjoittaneet työväenopiston opiskelijat vetoavat Turun päättäjiin, että opistotalon ja tontin myyntiaikeista luovutaan.

Turussa 21.11.2023
Turun työväenopiston opiskelijat ry / Johtokunta

linkki adressiin on:
https://www.adressit.com/sailyttakaa_opistotalo_tyovaenopistoilla_bevara_institutshuset_for_arbetarinstitutionen

Seija Luoto

Lintu lauloi kukka kukki

Alkukesällä lintujen laulaessa kävelin kuntopolkua lähimetsässä. Ääntä oli, kuului monen linnun laulua. Yhtä aikaa. Kiinnitin huomioni yhteen lintuun. Mielestäni se lauloi Nokia-puhelimen soittoaänen säveltä: ”Titi tyy tyy, tyy - Titi tyy tyy, tyy!”

Otin kännykän käteeni äänittääkseni tämän linnun laulun. Painoin kännykän appia. Yllättäen tuli englannin kielistä tekstiä ruutu täyteen. Siinä kerrottiin, että ohjelman tuki on loppunut, sillä ei enää voisi äänittää, toistaa vain vanhoja äänitteitä. Voi...!

Harmitti. Tämä on nykyaikaa. Tietotekniikkalaitteisiin saattaa tulla teksti, ja on monesti tullutkin, että ohjelma on päivitettävä. Eikä sitä voi käyttää ennen päivittämistä. Juuri sillä hetkellä olisi ollut akuutti tarve äänittää. Tallentaa ääntä. Kenttäolosuhteissa en päivittänyt. Vasta kotona asensin puhelimeen uudemman äänentallentimen.

Äänitin kahdeksankymmentäluvulla c-kasetille äänittävällä pienellä nauhurilla pihalla laulavaa lintua. Joka silloin mielestäni matki auton starttimootoria: Vaavaavaa prrrrrr –Vaavaavaa prrrrrr. Nimesin äänitteen linnun Starttilinnuksi, kun en tiennyt mikä lintu se oli.

Biologituttava kertoi, että Suomessa on useita lintuja, jotka myös matkivat toisia lintuja. Lainaavat toisten lintujen sävellyksiä. Esimerkiksi mustarastas, kottarainen ja jotkut varislinnut.

Ulkomailla parhaimmat matkijat osaavat matkia myös ihmisen aiheuttamia mekaanisia ääniä: metsurin moottorisahaa ja valokuvaajan kameran suljinta esimerkiksi. Näitä australialainen Lyyrypyrstö matkii täydellisesti.

Runoilijatuttava kertoi kuulleen Etelä-Euroopassa hotellin ikkunasta myöhään illalla linnun matkivan kuorma-autojen peruutussummeria. Kun olin aiemmin kertonut itse kokemastani starttilinnusta, niin hän nimesi omansa pakkilinnuksi.

Luontopolulla kulkiessa en kännykkää yleensä katsele, vaan nautin luonnosta sellaisenaan, livenä. Se on tarkoituskin luonnossa liikkeessä. Välttelen älylaitteiden käyttöä silloin. Ajankäytöstä tietotekniikkaan tuhlaantuu aivan liian suuri osa.

Joskus kuitenkin älykännykkä luontopolulla on parhaimmillaan ilahduttava, yllättävä. Tuntemattomasta kohteesta, kasvista, hyönteisestä tai mistä tahansa voi ottaa kuvan. Kuvasta hakukoneella löytää samantapaisia kohteita ja siitä saa kohteelle nimen. Puhelimen kameralla voi hakea kohteelle nimeä kuvaa ottamattakin. Kokeilin tuntemiani kohteita: nokkonen, niittylenikki, koiranputki, voikukka ym. Kaikkiin tuli oikea vastaus tai ainakin sama, jonka olin tietävinäni. Sitten kokeilin sellaisia, joista en ollut varma tai joita en ollenkaan tiennyt. Nyt minä sitten tunnen vuohenputken. Luulen niin.

Reijo Nurmela teksti ja kuva

Syksyiset nuoret punakärpässienet Lausteella Turussa.

Kuvassa on yli 100-vuotias priki, jossa piti uusia kansivarustus sekä koko takila purjeineen. Tämä oli ensimmäinen rakentamani tai korjaamani pienoismalli. Lisää tarinoita pienoismalleistani on sivuilla 16 ja 17.
Teksti ja kuva: Markku Luoto

Mässkär. Juttu Kolme päivää ja kolme majakkaa sivulla 8. Kuva Pirjo Haapala